

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: kn.nm@regeringskansliet.se

Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

Darienummer KN2024/01642.

Sammanfattning

Svenskt Vatten ser positivt på att vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel nu kommer omprövas och få moderna miljövillkor. Reglering av en vattenförekomst kan påverka ekosystemens förmåga att motverka negativa effekter av ett förändrat klimat, som ökad nederbörd, översvämningar och torka. Vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel kan även påverka dricksvattentäkter, exempelvis genom att vattentillgången i tåkten är beroende av en regleringsdamm eller för att vattnets kvalitet och kvantitet i en vattenförekomst även kan påverka tåkten nedströms.

Svenskt Vatten vill framhålla att såväl klassificering av vattendrag som omprövning och villkor för vattenverksamheter tydligt måste ta hänsyn till de dricksvattentäkter som kan påverkas. Det är viktigt att de nu föreslagna reglerna tillämpas så att inte produktion av fossilfri el gynnas på bekostnad av andra samhällsintressen och då särskilt dricksvattenförsörjning. Vidare är det ett problem i flera sammanhang att ytvattenförekomster får dåligt underbyggda klassificeringar. I stället för att införa en särlösning med omprövningar vid vissa tidpunkter av vattenförekomster som används för produktion av vattenkraftsel, vore det önskvärt att frågan ses över generellt.

Bakgrund

Under 2019 infördes en ny bestämmelse i 11 kap. 27 § miljöbalken som innebär att den som bedriver en tillståndspliktig vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel genom att ansöka om nytt tillstånd ska se till att verksamheten kan få moderna miljövillkor. Tidpunkten för när en ansökan om omprövning för att få moderna miljövillkor ska ha getts in till prövningsmyndigheten har därefter flyttats fram. Syftet med att flytta fram tidpunkterna var bland annat att medge tid för att kartlägga effekterna på elsystemet av dittills genomförda omprövningar.

Klimat- och näringslivsdepartementet har nu skickat ut en remiss med förslag på ändrade bestämmelser om hur avvägningen mellan åtgärder som förbättrar vattenmiljön och den nationella tillgången till vattenkraftsel ska genomföras när moderna miljövillkor fastställs för vattenkraftverk och dammar. Ändringarna syftar till att säkerställa att berörda verksamheter prövas mot rätt kravnivå och att det utrymme EU-rätten ger att vid miljöanpassning av verksamheterna säkra en fortsatt nationell effektiv tillgång till vattenkraftel utnyttjas fullt ut. I remissen föreslås bland annat ändringar som underlättar bedömningen av om ett vatten kan

Svenskt Vatten är branschorganisationen för landets viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag – VA-organisationerna. Vår vision är att Sverige ska ha rent dricksvatten, friska sjöar och hav. Vi företräder alla 290 kommuners VA-organisationer. De förser 9,5 miljoner människor med rent vatten varje dag, året om.

förklaras som kraftigt modifierad och som tydliggör de krav på vattnets kvalitet som i så fall gäller.

Svenskt Vattens synpunkter

Ramdirektivet för vatten

Svenskt Vattens vision är att Sverige ska ha rent vatten och friska sjöar och hav. Anläggandet och driften av vattenkraftverk och regleringsdammar medför direkta och indirekta effekter i vattenmiljön. Regleringen av vattnet och driften av kraftverk innebär ändrade flödesmönster och vattennivåer. Fysisk påverkan försämrar även ekosystemens förmåga att motverka negativa effekter av ett förändrat klimat, som ökad nederbörd, översvämningar och torka. Svenskt Vatten ser att skador som orsakas av det förändrade klimatet blir allt vanligare och svårare att hantera. Det är viktigt att använda de verktyg som finns för att öka eller bibehålla resiliens mot extrema naturhändelser. Vi ser därför positivt på att vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel nu kommer omprövas och få moderna miljövillkor.

Relationen mellan vattenkraftverk, regleringsdammar och dricksvattentäkter kan se olika ut. I vissa fall är regleringsdammen även dricksvattentäkt. I andra fall kan vattentillgången i täkten vara beroende av en regleringsdam. Vattnets kvalitet och kvantitet i en vattenförekomst kan även påverka täkter nedströms. Tillrinningsområdet för dricksvattentäkter regleras bland annat i det nya dricksvattendirektivet¹.

Tillgången till dricksvatten är en samhällsviktig verksamhet. Såväl omprövning av och villkor för vattenverksamheter som klassificering av vattendrag måste därför tydligt ta hänsyn till de dricksvattentäkter som kan påverkas. Produktion av fossilfri el är ett mycket viktigt samhällsintresse, men den bör inte kunna gynnas på bekostnad av exempelvis tillgången på vatten i en dricksvattentäkt. En sådan situation skulle exempelvis kunna uppkomma om en vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel får så generösa villkor för reglering av vattennivåer att verksamheter nedströms (som dricksvattentäkter) påverkas negativt. Det är därför viktigt att hänsyn tas även till andra samhällsintressen när de föreslagna reglerna tillämpas.

Klassificering av ytvattenförekomster

Remissen innehåller också förslag om att vattenmyndigheten inför omprövning för moderna miljövillkor ska se över klassificeringen av och miljökvalitetsnormer för berörda ytvattenförekomster. Översynen ska särskilt omfatta en bedömning av om vattenförekomsterna kan förklaras som kraftigt modifierade och om mindre stränga krav kan beslutas.

Svenskt Vatten anser att systemet för klassificering av vattenförekomster inte fungerar väl i dagsläget. Det är ett problem i flera sammanhang att ytvattenförekomster får dåligt underbyggda klassificeringar, exempelvis när avloppsreningsverk och andra verksamheter ska tillståndsprövas. Det underlag som används vid klassificeringen är ofta bristfällig, bland annat på grund av otillräcklig miljöövervakning eller för att det grundar sig på data med otillräcklig

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten

kvalitet om konsekvenser, möjliga åtgärder och deras förbättringspotential samt kostnader för dem. I stället för att införa en särlösning för vattenkraftsel vore det önskvärt att frågan ses över generellt.

Vi tar i övrigt inte ställning till promemorian.

Anders Almgren

Svenskt Vatten AB:s styrelse

Pär Dalhilem

VD

Svenskt Vatten AB